viure als pirineus

Viure als Pirineus, 17/03/20

Ramon Chia: el sol surt per tothom

Nascut a Écija, a Sevilla el 1954, va arribar a Ger amb tres anys. Quan en tenia 15 o 16 va estar una temporada a la costa fins que la **Maria de Cal Turet** de Ger el va anar a buscar per treballar al **parador de la Collada** amb el **Sr. Riera** i des de llavors ja sempre més ha estat vinculat a la Cerdanya. Home de mil oficis, treballador i emprenedor. Va començar fent de "botones" a **Senillers**, de bàrman i de cambrer. Li van donar un passi per treballar de carnisser a França on anava amb la seva 'Mobylette'. Ha fet de manobre, paleta, jardiner... i l'any 1991 va obrir el conegut **Bar Ramon**. Ell sempre diu que el sol surt per tothom, depèn de cadascú com aprofitar el dia. Actualment en Ramon és l'alcalde de Fontanals de Cerdanya, municipi nascut de la unió de Queixans i Urtx fa 50 anys. Hi hem parlat per als lectors de VIURE ALS PIRINEUS.

Ramon Chia, alcalde Fontanals de Cerdanya.

Bo i asseguts en una taula del bar m'explica que cap al 1984 va estar sis anys treballant a la popularment coneguda com a Sali o Salli. De fet la **Salli (Societat Anònima Lletera Industrial)** va entrar en funcionament el 1936 i va tancar portes el 1974. Va ser la **Cooperativa Agropequària de la Cerdanya** qui va comprar les antigues edificacions el 1982.

El 1960 a l'assemblea plenària de la **"Hermandad Sindical de Labradores y Ganaderos de Puigcerdà"** s'acordà l'elecció d'una junta i la denominació a partir d'aleshores de **Cooperativa Agropecuaria de la Cerdaña**, la qual tenia 231 associats.

Tornem amb el Ramon. "En aquell temps la fàbrica tirava molt bé, envasàvem la llet de la Cerdanya sota diferents denominacions comercials: Llet d'Alta Muntanya, Cerdanya, la Vall d'en Bas, Sherpa... El producte era llet pasteuritzada, la nata que trèiem de la descremada es venia a altres productors". Entretant salutacions efusives i continuades de tothom que entra o surt per la porta.

"La recollida la feien l'**Estevet Girvés** i el **Jordi Llaudó**. A les 5 del matí sortien amb els camions, cadascun s'encarregava d'un sector. Al migdia venien i descarregàvem. Abans de res, l'**Antonio** i la **Mercè** del laboratori agafaven mostres i en feien les analítiques. A la línia de treball la pasteuritzàvem i la posàvem a l'autoclau fins que arribava a 120º, es refredava fins 25º-18º deixant entrar aigua freda. Estava bastant mecanitzat però no era tant perfecte com avui dia, hi havia d'haver gent supervisant el procés perquè tot sovint les màquines s'encallaven i hi havia errors. Ara quan veus reportatges de fàbriques quedes bocabadat, quan hi érem nosaltres la cosa funcionava i funcionava bé però s'hi havia de ser" m'explica. "A l'embotelladora un, a l'encaixonadora un altre... Uns pistons pujaven les ampolles a la línia d'etiquetatge i anaven a l'encaixonat. Va ser una època molt maca per la comarca, tenir una indústria aquí i fer que funcionés... érem unes 22 persones treballant directament, el pa de 22 famílies, més tots els que se'n beneficiaven indirectament: els ramaders i el **transport Diego**, que cada dia s'enduia dos camions amb unes 1100 caixes de producte".

"De companys, en recordo molts, hi va passar molta gent: el 'padrí', l'**Antonio**, que vivia al costat del **Miami**; de manteniment hi havia l'**Albert Busom** per la maquinària i pistons d'aigua, el ferrer que era el **Lluís** i el **Salvador Creu** que se'n cuidava més de la part elèctrica; el **Paco Moreno** que estava a la fàbrica d'ampolles però com que era manetes també canviava autoclaus, en **Morente**... Estàvem molt a gust, treballàvem molt però hi havia molt bon ambient i et senties satisfet un cop acabaves i veies que les coses funcionaven."

Respecte a la duresa de la feina "alguns jornals eren inacabables, normalment eren torns de 8 o 12 hores però recordo haver-ne fet 24 de seguides i algun hivern entre 16 i 20 sota zero, tot gelat. L'aigua dels autoclaus venia del rec, havia d'entrar un corrent continuat i havíem de sortir a trencar el gel cada dos per tres perquè no parés. Les màquines treballaven dia i nit." Més tard li va sortir l'oportunitat de marxar a la **formatgeria de Llívia** on treballà amb el **Jaume Ribot** i el **Josep Cordomí**. En aquell temps la Cooperativa va entrar en declivi i malauradament es va acabar desfent, essent avui un record de l'esforç comú de la gent treballadora d'aquesta comarca.

Actualment en Ramon és l'alcalde de Fontanals de Cerdanya, municipi nascut de la unió de Queixans i Urtx fa 50 anys.

Com es governa un municipi amb set nuclis de població? Com a alcalde estic molt content i satisfet i amb els veïns també. No és fàcil, has d'anar trampejant i repartir, per mi tots els nuclis són iguals, no pots destinar-ho tot a un. En entrar vaig començar pel Vilar, després Urtx i després una part de Queixans, llavors Estoll i Soriguerola. Em sembla que la gent està contenta amb la gestió feta en l'anterior legislatura, la prova és que en les últimes eleccions no es va presentar cap més llista que la nostra.

Quines mancances vas trobar a Fontanals quan vas arribar a l'alcaldia? El tema de l'aigua per exemple, sempre he dit que els diners que paguen els veïns del municipi s'han d'invertir en coses que puguin veure al dia a dia, però a vegades calen inversions que no es veuen. Com per recuperar les fonts de dalt, uns 2500 metres de canonada soterrada, però ara surt un doll continu d'aigua. M'agrada arreglar els carrers i els camins, parlen molt d'un poble i és una feina

que ben feta dura molts anys. Ara trobo a faltar la cura dels rius. Tenim problemes amb les administracions perquè donin els permisos necessaris per endreçar i netejar-los, amb consciència. És un tema molt lent.

Teniu en marxa el projecte del Pont de les Pereres... Sí, hem de fer primer la presa de l'aigua perquè puguin regar els pagesos i després el pont. El més fàcil en qüestió de permisos és fer-ne un al costat de l'existent. És molt necessari, té molt trànsit, els vehicles grans han de fer molta volta, la mala visibilitat i el traçat, quan glaça, són perillosos.

Esteu treballant perquè l'accés a la vivenda pels joves del municipi no sigui un problema... Estem rehabilitant locals municipals per lloguer social. En tenim un de fet a la casa del mestre del Vilar i està a punt d'adjudicar-se l'obra de sobre del consultori de Queixans. Els volem treure a concurs a la vegada i després fer-ne dos a la casa de telèfons de Queixans, ens agradaria tenir-ne més però són molts diners. Intentarem donar preferència a famílies amb fills que ja tinguin arrels al municipi.

I l'estació d'Urtx? Recuperar-la és un tema que ens costarà per la inversió que requereix, amb Adif cap problema perquè ens ho cedeixen amb molt bones

condicions però la van deixar decaure massa. Si trobéssim algú que hi volgués invertir és un bon lloc, ben comunicat i en un edifici històric que tenim inscrit com a patrimoni protegit.

Recentment heu rebut una subvenció per arranjar els senders. Sí, ja hem començat, ens feia por la neu. També participarem en el Camí de l'Aigua.

L'any passat vau tenir una sorpresa amb la descoberta d'un jaciment ibèric al Serrat del Castellar, quines actuacions hi teniu previstes? Vam parlar amb l'Universitat Autònoma per continuar les excavacions, per campanyes, com al Castellot. Hem anat descobrint les parets i ara volem mirar si continua cap al nord per delimitar el perímetre, després començaran a l'interior. Un dels senders que estava previst arreglar passa just pel costat del turonet. És un nou atractiu turístic i patrimonial a més dels que ja tenim: les esglésies, moltes i molt boniques i l'arboretum, un projecte més a llarg termini perquè encara ha de créixer però ja s'hi comença a fer algun taller.

Més projectes? Tenim el tema de la contaminació lumínica. A Estoll i Escadarcs ja hem canviat l'il·luminació per leds, ara falta el Vilar, Urtx, Queixans i les Pereres, ho farem tot de cop en una segona fase.

Què demanaries pel futur de Fontanals? Demanaria encara més unitat dels municipis. Encara hi ha qui no ho sent així, qui diu: "és que Urtx...", o "és que Queixans....", voldria que se sentissin de Fontanals. És un municipi molt guapo i molt extens que té molt de futur per endavant.